

Zdravá komunita – strata času alebo investícia do prevencie?

Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva
a prevencie Galanta

Mgr. Kristína Tarrová a Mgr. Henrieta Popluhárová

Čo je šikanovanie

Trojrozmerný praktický pohľad na šikanovanie

- *šikanovanie ako chorobné správanie (zámernosť, opakovanosť, nepomer síl)*
- *šikanovanie ako závislosť (obet' ↔ agresor)*
- *šikanovanie ako porucha vzťahov v skupine (zrod ostrakizmu, fyzické útoky a pritvrdzovanie, vytváranie jadra, prijatie noriem, úplná totalita)*

Prevenca komplexne

- Práca s det'mi – práca s jednotlivcami aj s triedou
- Práca s učiteľmi
- Práca s rodičmi

Vzdelávanie pre učiteľov: Je tu šikana: Čo s ňou?

Kurz pozostával z 3 stretnutí a jeho cieľom bolo:

- posilniť schopnosti účastníkov skupiny, aby vedeli využiť svoje vlastné zdroje a nebáli sa riešiť šikanu
- rozšíriť zručnosti, ako pracovať so šikanou
- posilniť vnímavosť a akceptáciu voči hraniciam detí a rozdielnosti medzi nimi
- posilniť sociálne kompetencie učiteľov pri riešení šikany v triedach a na školách.

Témy jednotlivých stretnutí:

1. stretnutie: *Červená alebo zelená šikane v školskom poriadku a pravidlách triedy*
2. stretnutie: *Kde začínajú a kde končia moje práva a hranice, a kde začínajú a končia tvoje práva a hranice*
3. stretnutie: *Aj šikana je volaním diet'at'a o pomoc – keď už sa stala šikana, čo s ňou – ako pracovať s agresorom, obeťou, svedkami, rodičmi a klímou v triede, zásady práce pri odhalení šikany*

Prvé stretnutie: *Červená alebo zelená šikane v školskom poriadku a pravidlách triedy*

- Chápanie šikanovania – definícia, formy, štádia šikanovania
- Legislatívny rámec šikanovania – povinnosti školy, zodpovednosť, MU 7/2006, šikanovanie a zákon, trestný zákon
- Tvorba komplexnej stratégie:
- **Komplexná stratégia prevencie musí obsahovať:**
 - Tvorbu systému výchovných opatrení
 - Spôsob vyhlásenia a konkrétne aktivity pri riešení šikanovania
 - Vymedzenie krízových miest a vytvorenie systému ich kontroly
 - Realizáciu výchovných opatrení
 - Využitie voľného času ako prevenciu voči šikanovaniu
 - Využitie dotazníka o šikanovaní
 - Šikanovanie ako fenomén trestnej činnosti

*Druhé stretnutie: Kde začínajú a kde končia
moje práva a hranice, a kde začínajú
a končia tvoje práva a hranice*

- Čo vedie k šikanovaniu
 - A, Deštruktívna skupinová dynamika
 - B, Rizikové osobnostné charakteristiky
 - C, Prostredie, ktoré nedbá na prevenciu
- Omyly a úskalia riešenia šikany

Tretie stretnutie: *Aj šikana je volaním diet'at'a o pomoc*

- Diagnostika – nepriamo a priamo alarmujúce signály, odhad závažnosti
- Vyšetrovanie - 5 krokov vyšetrovania:
 - Rozhovor s informátormi a obeťami
 - Nájdenie vhodných svedkov
 - Individuálne, príp. konfrontačné rozhovory so svedkami
 - Zaistenie ochrany obetiam
 - Rozhovor s agresorom, prípadne konfrontácia medzi nimi
- Náprava – opatrenia:
 - vo vzťahu k jednotlivcom – súčasťou sú aj rozhovory s rodičmi
 - vo vzťahu k celej triede

Budovanie pedagogickej komunity

- Je najlepšou prevenciou pred šikanovaním
- Zahŕňa vytváranie a udržiavanie pozitívnej sociálnej klímy a bezpečného sociálneho prostredia v triede a škole. Ide o také prostriedky pedagogického pôsobenia, ktorými najmä triedny učiteľ posilňuje vzťahy medzi spolužiakmi, podporuje kamarátskosť, toleranciu a zodpovedné správanie voči sebe i ostatným.
- Malo by byť teda spoločným záujmom všetkých žiakov, pedagógov, vedenia.
- Máme skúsenosť, že venovanie pozornosti vzťahom v skupine je dobrou investíciou aj do budúcnosti. Trieda, v ktorej sa žiaci dobre cítia, prejavujú si úctu, rešpekt, tešia sa na seba, preukazuje dostatočný rešpekt aj vo vzťahu k učiteľom, cení si prosociálne hodnoty. Učitelia sem radi chodia učiť a žiaci spravidla aj dosahujú lepšie študijné výsledky.

Niektoré nástroje budovania pedagogickej komunity

- triednicke hodiny
- spoločné výlety
- gratulovanie si k narodeninám a meninám
- presádzanie detí (aby mali rôzne vzťahy a nefixovali sa len na jedného kamaráta)
- sociálno-psychologické hry (napr. v knihách: Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem, Hry pro rozvoj zdravé osobnosti, Jak rozvíjet motivaci a sebepojetí žáků, Expoprogram)
- skupinové práce na hodinách v rôznych variáciách
- dlhodobé a zámerné výcviky rozvíjania prosociálnych kompetencií: napr. Srdce na dlani, Povedz to priamo, Cesta k emocionálnej zrelosti.....
- postoj všetkých zúčastnených: záleží nám na tom, aby sme sa v našej triede a škole cítili dobre
- budovanie vzťahov medzi učiteľom a žiakom
- pravidelná ranná desaťminútovka alebo ranný kruh – kde si deti krátko povedia, čo včera robili a ako sa dnes cítia
- škatuľka túžob a želaní – kde deti môžu písať nápady a námety, čo by radi robili v škole
- pravidelné slovné oceňovanie detí – za to, ak sa k niekomu slušne správali, pomohli mu...
- dotazníky, schránky dôvery....

Práca s det'mi

- Besedy – Vzt'ahy v triede, Tolerancia, Šikanovanie...
- Výcvikové skupiny – na stmelenie triedy, na rozvoj empatie, rozvíjania sociálnych zručností, rešpektovanie hraníc, na riešenie konfliktov a rovnocennosť
- Preventívne programy – Srdce na dlani, Povedz to priamo
- Nájdi si kamaráta – skupina pre deti s ADHD a s poruchami správania
- Na ceste za odvahou – skupina pre nesmelé, bojazlivé deti

Práca s rodičmi

- Podpora a poradenstvo pre rodičov detí, ktoré navštevujú poradňu
- RC Bambuľkovo

Použitá literatúra:

- Michal Kolář: Bolest' šikanování. Portál 2005.
- Michal Kolář: Nová cesta k léčbě šikany. Portál 2011.
- www.prevenciasikanovania.sk
- M. Vašková a kol.: Šikanovanie. Príručka pre pedagógov ZŠ. PPP Galanta 2008.
- H. Popluhárová a K. Tarrová: Je tu šikana. Čo s ňou? Príručka pre pedagógov. CPPPaP Galanta 2012.
- I. Škodová : Šikanovanie ako pedagogický problém. KPPP Banská Bystrica 1998.
- Obrázky:
 - <http://i.sme.sk/cdata/7/50/5017917/kruh-r667.jpg>
 - http://media.novinky.cz/185/161858-top_foto1-jx187.jpg?1248165001

Ďakujeme za pozornost'

A faded, light-colored image of two hands shaking is visible in the background, centered behind the text. The hands are rendered in a soft, semi-transparent style, suggesting a firm handshake or agreement.